

ROLE VYUČUJÍCÍCH JAK PRACOVAT S VLASTNÍM NÁZOREM?

Pro roli vyučujících je při projednávání kontroverzních témat důležité posoudit, kdy, jak a zda vyjádřit své vlastní názory. Doug Harwood identifikoval šest možných rolí při řešení kontroverzních otázek. Je důležité být ve volbě vašeho přístupu flexibilní, stejně jako je třeba mít jasno v tom, proč používáte v určité situaci určitý přístup. Pokud to situace vyžaduje, role je také možné vědomě měnit i v průběhu programu nebo při dlouhodobé práci s jedním tématem. Kterákoliv z těchto rolí může být pro určitou situaci vhodná v závislosti na tématu, věku dětí, předchozí činnosti, vašem vztahu k dětem a dalších faktorech.

Nestranná předsedkyně: Pedagožka pomáhá se studujícím vyjádřit, sama se ale zdržuje zaujmout vlastní názorovou pozici.

Silné stránky

- Minimalizace přílišného vlivu lektora*ky.
- Každému dává šanci se účastnit diskuze.

Otevřenost diskuze, studující mohou přijít s otázkami a pohledy, které lektora*ku nenapadly.

- Dobrá příležitost pro účastníky a účastnice trénovat své komunikační dovednosti.
- Funguje dobře, máte-li zázemí v informačních zdrojích.

Rizika

- Může působit uměle.
- Může poškodit vztah s účastníky*icemi, pokud přístup nefunguje.
- Může účastníkům/icím dlouho trvat, než tento přístup přijmou, pokud na něj nejsou zvyklí/é.
- Může posílit existující postoje a předsudky účastníků/ic.
- Může to být pro účastníky/ice těžké.
- Ne vždy se tato role hodí k osobnosti daného lektora/ky.

Objektivní nebo akademický: Pedagog představí spektrum možných hledisek problému bez stanovení vlastní pozice.

Silné stránky

- Dobře ukazuje, že témata jsou málokdy černobílá.
- Důležité, když je názor skupiny polarizovaný.
- Velmi užitečné u témat, u kterých existuje množství rozporuplných informací.
- Když spektrum názorů nevzejde od skupiny, je to na lektorovi/ce.

Rizika

- Může být názorové spektrum zcela vyrovnané?
- Může opomíjet to, že „pravda“ je šedá zóna, která existuje někde mezi jednotlivými názory a pozicemi.
- Rovnováhu si lidé představují různě, učební proces nikdy nemůže být bez hodnot, nestranný.
- Vyučující je středem dění, stále intervenuje ve snaze udržet tzv. rovnováhu.

Deklarovaná pozice: Pedagog vždy představí svůj vlastní názor.

Silné stránky

- Studující by stejně hádali*y, jaká je pozice lektora*ky. Takto ji máme transparentně na stole.
- Když představí vyučující svůj názor na začátku, může jej učinit předmětem kritiky a vyzvat k protiargumentům.
- Když účastnice a účastníci znají postoj lektora*ky vůči tématu, mohou lépe posoudit jeho*její předpojatost.
- Vynikající způsob, jak si zachovat kredit u studujících, když neočekávají, že bychom byli neutrální.

Rizika

- Může to zarazit diskusi skupiny, zablokovat studující ve vyjádření nesouhlasných pozic.
- Může vést účastníky a účastnice k silné argumentaci pro názor,

s kterým se až tak neztotožňují, jen proto, že je v opozici vůči názoru lektora*ky.

- Pro studující je složité odlišit fakta od hodnot. O to složitější to je, když zdrojem obojího je ta samá osoba lektora*ky.

Ďablova advokátka: Pedagožka zaujímá provokativní postoje vždy opačné k postojům studujících nebo textu bez ohledu na vlastní názory. Role umožňuje zajistit, že všechny názory jsou pokryty a je o nich diskutováno, pokud ke shodě dojde příliš brzy. Tento způsob také umožňuje diskutovat o přesvědčeních a názorech mladých lidí, které nebyly vysloveny.

Silné stránky

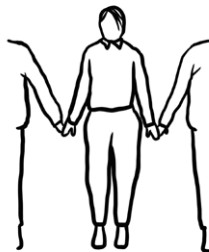

- Zábavný způsob, jak podnítit studující k diskusi.
- Tento způsob také umožňuje diskutovat o přesvědčeních a názorech mladých lidí, které nebyly vysloveny.
- Zajišťuje, že názory jsou pokryty a je o nich diskutováno.
- Zásadní při práci se skupinou, u níž se zdá, že v ní všichni*všechny zastávají stejný názor, nebo když hrozí, že dochází ke shodě příliš brzy.
- Má moc povzbudit diskusi, která ztrácí jiskru.

Rizika

- Studující si mohou lektora*ku spojit s názorem, který ve skutečnosti nezastává – může vzbudit obavy (třeba u rodičů).
- Může u účastnic a účastníků posílit předsudky.

Spojenec: Pedagog zastává názor části přítomných studujících.

Silné stránky

- Podporuje studující, kteří*teré se cítí být v menšině.
- Ukazuje účastníkům a účastnicím, jak stavět a rozvíjet argumentaci.
- Umožní mladým lidem ocenit myšlenky a argumenty, které by jinak

- nebyly slyšet.
- Dává příklad spolupráce.

Rizika

- Ostatní studující to mohou vnímat jako nenápadný způsob, jak vyučující prosazuje svůj pohled.
- Ostatní účastníci a účastnice to mohou vnímat jako nadržování.
- Může vést k tomu, že se studující nebudou obtěžovat s formulováním vlastních argumentů, když to za ně udělá vyučující.

Oficiální linie: Pedagog propaguje stranu prosazovanou veřejnými autoritami.

Silné stránky

- Dává lektorovi*ce legitimitu.
- Chrání lektora*ku před kritikou ze stran autority.
- Umožňuje srozumitelné představení pohledu, který studující před tím chápali*y jen částečně.

Rizika

- Účastníci a účastnice to mohou vnímat tak, že vyučující nemá zájem slyšet jejich vlastní pohledy.
- Různé veřejné autority mohou prosazovat různá oficiální stanoviska, není jasné, jaká má vyučující sledovat.
- Ne vždy existuje oficiální stanovisko.
- Je možné, že oficiální stanovisko je v rozporu s lidskými právy či názorem lektora*ky.

Zdroje:

HARWOOD, Doug (1997): *Global Express: Tune into the News*. Manchester. Manchester DEP.

Rada Evropy (2015): *Teaching Controversial Issues*, str. 21.

Dostupné [zde](#)

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

www.futuropolis.cz